

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Nabava časopisa u 2002. godini – konzorcijski pristup

Korak ka ažurnijem i obuhvatnijem informiranju

Ivan Mihel i Vesna Gržetić*

"Lilita" Information Brokering House

Lička 33, 10000 Zagreb

*Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije

Bibliotečno informacijski centar, Marulićev trg 20/III, 10000 Zagreb

Težnja da znanost postane "zajedničko, koherentno, organizirano i sistematizirano znanje ljudskog roda" (Težak, B., *Sci. Yugosl.*, 2 (1976) 1–7), rezultirala je pojavom časopisa, sredinom 17. stoljeća,¹ čime je omogućeno istraživačima da rezultate svoga znanstveno-istraživačkog rada objave u komunikacijskim medijima dostupnim svjetskoj znanstvenoj javnosti.

Vrlo malo se promijenilo u izdavačkoj industriji Science-Technology-Medicine (STM) časopisa u posljednjih 300 godina. Model publiciranja bio je vrlo jednostavan. Većinu časopisa izdavala su znanstvena društva, koja su primjerke časopisa slala članovima kao sastavni dio njihove članarine.

Prva veća promjena nastala je tijekom Drugog svjetskog rata, kada je rast broja radova koje su redakcije zaprimile za objavljivanje dosegao opseg koji one više nisu mogle svladavati. U to vrijeme javljaju se prva dva komercijalna izdavača, North Holland i Pergamon Press, koja preuzimaju poslovni rizik izdavanja znanstvenih časopisa. Ostvareni profiti bili su ohrabrujući i rasli su sasvim neometano do pojave fotokopirnog aparata. Sredinom devedesetih, brojni izdavači počeli su razmatrati mogućnosti elektronskog izdavaštva znanstvenih časopisa, a vodstvo su preuzeli Elsevier, Academic Press i Institute of Physics Publishing. U trenutku kada su se članci počeli priređivati u digitalnom obliku, stvaranje baza podataka s punim tekstom članaka postao je relativno jednostavno rješiv problem. Naravno da je to zahtijevalo investiciju, te su prvi proračuni pokazivali da je elektronska inačica tiskane verzije znanstvenog časopisa skuplja.

U tom trenutku su počeli i problemi budući da je teret financiranja razvoja prebačen na pretplatnike kroz povećanu cijenu tiskanih naslova.

Glavni "konzumenti" znanstvenih časopisa su sveučilišta i farmaceutska industrija. Tijekom više od jednog desetljeća porast cijena pretplate na znanstvene časopise rastao je brže od inflacije. Izdavači su bili i jesu u izuzetno povoljnom položaju budući da je znanstveni časopis nezamjenjiv izvor informiranja u znanstveno istraživačkom radu i obrazovanju. Tako je pretplata za *Journal of the American Chemical Society* dosegla, moglo bi se kazati, nepristojne iznose, ali istovremeno korisnici nisu imali izbora. Pretplata na *JACS* nije se mogla zamijeniti s pretplatom na *Transactions of the Royal Society of Chemistry*. Znanstvenici su prinuđeni objavljivati rezultate istraživanja u časopisima koji se smatraju vodećim na određenom području i istovremeno ih žele imati pri ruci u knjižnici svoje ustanove. Kako sredstva za nabavu

časopisa u proračunu institucija najčešće nisu mogla prelaziti stopu službene inflacije, začarani krug se zatvorio te su se, sredinom devedesetih godina, knjižnice našle u položaju otkazivanja većeg broja pretplata, kako bi mogle zadržati one koje za znanosti "život znače". Trend smanjivanja broja pretplata nastavljen je do danas.

Istraživanja nabave znanstvene literature u fakultetskim knjižnicama Engleske² pokazala su sljedeće:

- komercijalni izdavači znanstvenih časopisa na određen način uvjetuju razvoj znanosti svojom politikom cijena, pri čemu njihov čisti profit doseže 40 % prodajne cijene,

- cijena časopisa raste u prosjeku 9 % godišnje (od 1986. godine),

- znanstvene institucije i knjižnice izdvojile su 1999. godine 170 % više sredstava za nabavu časopisa, pri čemu se pretplata smanjila za 6 %,

- komercijalni izdavači sve jače kontroliraju tržište časopisa međusobnim spajanjem i kupnjom nekomercijalnih sveučilišnih izdavača i znanstvenih društava.³

Moglo bi se zaključiti da je izlaz iz postojeće situacije pretplata na elektronske inačice časopisa. Posljednjih godina zabilježen je dramatičan rast elektronskih inačica i od početnih nekoliko stotina digitalnih časopisa danas je dostupno preko 8 000 naslova u elektroničkom obliku, a sve veći broj konferencija i stručnih skupova bavi se tehničkim i komercijalnim pitanjima online dostupnosti znanstvenih časopisa.

Na komercijalnom planu, izdavači nastoje biti prepoznatljivi, ne samo po kolekciji časopisa koje nude znanstvenoj zajednici već i po inovacijama u pretraživanju i načinu prezentacije članaka.

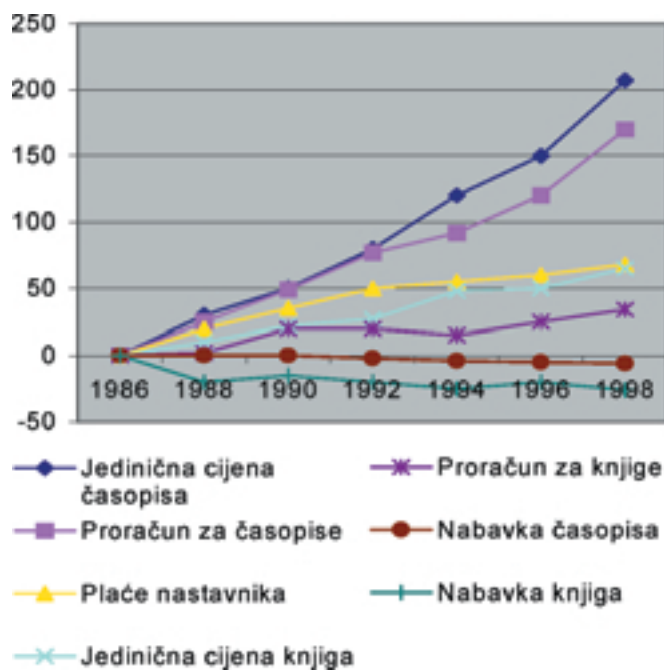
Problem nastaje i u korisničkoj populaciji. Korisnici od bibliotekara ne traže više npr. sve časopise Elseviera na temu npr. *adsorpcije*, već traže **sve** časopise na tu temu bez obzira na izdavača.

Skupina institucija, između knjižnica i korisnika s jedne strane i izdavača s druge strane, posrednici su u pretplati (subscription agencies) kao što su npr. Swets Blackwells i EBSCO. Oni predstavljaju korisne komercijalne posrednike između korisnika i izdavača pri pretplati i reklamacijama. U svijetu elektronskih časopisa oni su počeli nuditi integrirane usluge, nudeći knjižnicama konzistentno sučelje prema velikom broju različitih izdavača.

²ARL Statistics 1998-99.

³U 2002. godini tri su velika izdavača – Academic Press, W. B. Saunders i Mosby pripojena grupi Elsevier Science.

¹Prvi časopis pod nazivom *Journal des Scavans* počeo je izlaziti 15. siječnja 1665 godine.

Slika 1 – Dijagram promjena u nabavi izvora znanstvenih informacija u razdoblju 1986.–1988.

Teoretski dobra ideja, ali u realnom životu suočava se s nizom tehničkih i financijskih problema.

Na samom početku posrednici se suočavaju s potrebom tehnološkog obrazovanja i pouzdanosti pojedinih sistema koje su pokušali integrirati. Dodatni problem su postale investicije. Izdavači odobravaju agentima popust, a agencije su pretplatu naplaćivale po kataložnoj cijeni. To je u osnovni dovoljna razlika za administrativne troškove, ali ne i za ulaganja u razvoj.

Tehnički problemi su ipak zanemarivi u odnosu na financijske. Pojedini izdavači su u početku naplaćivali i do 150% pretplate na tiskanu verziju za isporuku digitalnih inačica znanstvenih časopisa. To je knjižnice dovelo u težak položaj i počele su formirati konzorcije (npr. OhioLink)⁴ koji su pregovarali s izdavačima o većim popustima. Časopisi su zatim kopirani na disk zajedničkog servera čime je omogućen pristup do članaka svim članicama konzorcija. Za izdavače takvi pregovori nisu bili nimalo jednostavni, posebno u dijelu izračuna cijena koje su se trebale ugovoriti.

Pri korištenju *online* časopisa javila su se dva nova problema koja je trebalo riješiti. Prvi je prouzročila činjenica da *online* dostupnost elektronskim časopisima omogućava izdavačima vrlo preciznu statistiku korištenja. Knjižnice s druge strane takvu statistiku trebaju za definiranje svoje nabavne politike. Dodatni problem je bila cijena elektronskog arhiva. Knjižnice s pretplatom na tiskane časopise su same stvarale "arhivu" tiskanih časopisa, a sada su počele otkazivati tiskane pretplate oslanjajući se na elektronske arhive. Pojavilo se novo pitanje: tko treba održavati elektronsku arhivu: izdavač ili knjižnica?

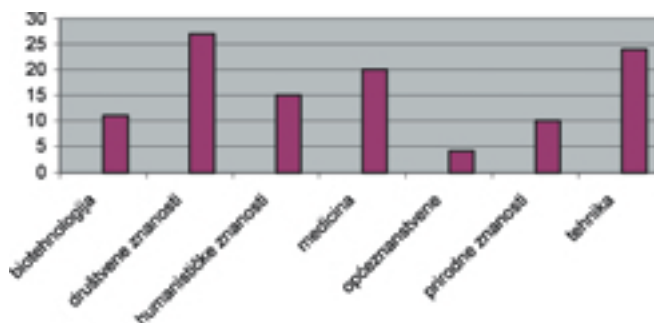
I knjižnice i korisnici jasno vide prednosti *online* dostupnosti STM informacijama. U praksi je to pitanje vrlo složeno i jedva da postoje naznake napretka u rješavanju svih relevantnih pitanja. Znanstveno izdavaštvo je posebno složen međuodnos autora i izdavača, knjižnica i korisnika u kojem su i posrednici u nabavi važni intermedijari. Bez sumnje da se uprkos prisutnoj dobroj volji svih sudionika u procesu znanstvenog informiranja, imajući u vidu činjenicu da postoji preko 10 000 izdavača znanstvenih

časopisa, problem dostupnosti, koji uključuje i broj i cijenu časopisa, neće riješiti vrlo brzo. Suradnja samo s velikim izdavačima ne može razriješiti to pitanje budući da postoje brojni mali izdavači, kao npr. Nature i Science, čiji su naslovi od opće važnosti za znanost. Dok je u području poslovnih informacija situacija drugačija i prilično jasna, jer nasuprot velikom broju korisnika nalazi se relativno mali broj specijaliziranih izdavača, u slučaju znanstvenih informacija, stvarne prednosti *online* pristupa još uvijek sadrže veliki broj otvorenih pitanja koje tek moraju razriješiti korisnici i izdavači.

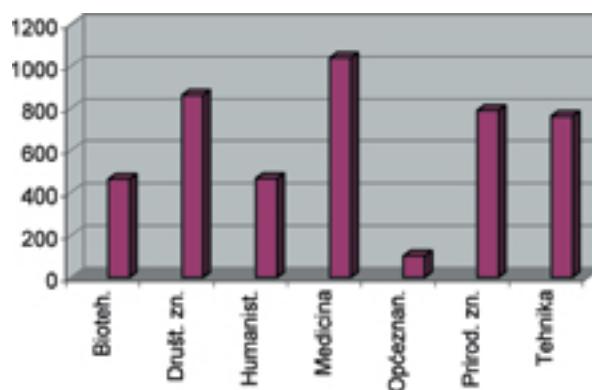
Analiza nabave časopisa u Hrvatskoj

Cijene pretplate utjecale su na nabavnu politiku strane periodike u Hrvatskoj mnogo ranije nego li se to pitanje postavilo u knjižnicama zapadnih zemalja. Do velikog "reza" u nabavi došlo je čak desetak godina ranije. Početak osamdesetih vozači pamte po čuvenom par-nepar, a znanstvenici po potpunom izostanku mogućnosti nabave sredstava plaćanja za pretplatu na strane časopise. Tih je godina formiran Koordinacijski savjet za nabavu strane znanstvene i stručne literature (KSPSZL), a ukupni broj naslova koje su nabavljale knjižnice znanstvenih institucija prepolovljen je. Katalog stranih serijskih publikacija tada sadrži naslove koji su se pribavljali zamjenom i darom.

Povod osnivanju KSPSZL bila je situacija slična današnjoj. Uz ograničena strana i domaća sredstva plaćanja nastojalo se osigurati maksimum znanstvenih informacija. Savjet i knjižnice izradile su popis nužnih naslova za nesmetano odvijanje istraživačkog rada, a SIZ-ovi su preuzeli teret osiguravanja financijskih sredstava. Nakon reorganizacije SIZ-ova nosilac koordinirane nabave postalo je Ministarstvo znanosti i tehnologije. Tijekom proteklih dvadesetak godina popis časopisa mijenjao se u zanemarivom opsegu. Na slikama 2, 3 i 4 prikazani su odnosi broja, cijena i rasporeda naslova po institucijama unutar znanstvenih oblasti.

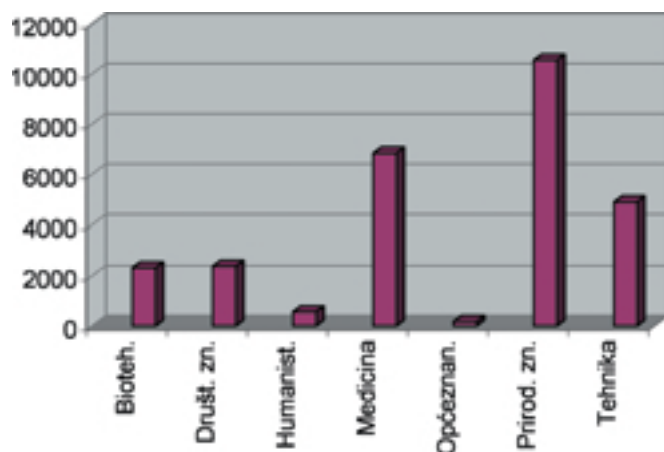

Slika 2 – Broj znanstvenih i visokoškolskih ustanova koje sudjeluju u koordiniranoj nabavi, po znanstvenim oblastima

Slika 3 – Broj naslova koje pretplaćuju znanstvene i visokoškolske institucije prema podacima MZT-a za 2001. godinu

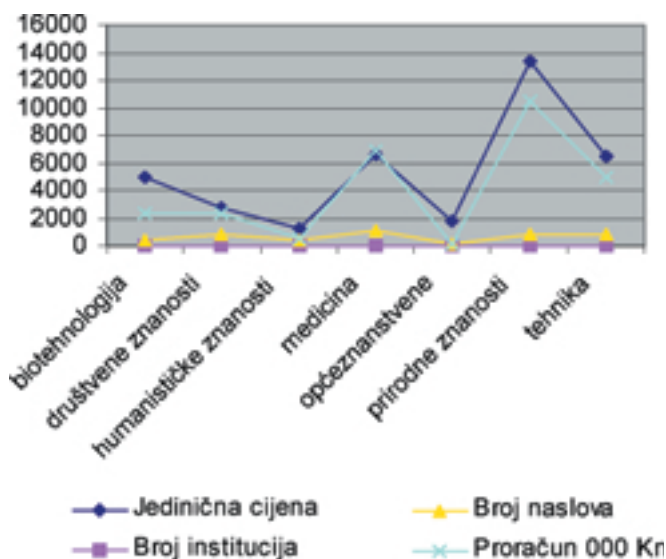
⁴www.ohiolink.edu

Slika 4 – Proračun za nabavu znanstvenih časopisa po znanstvenim oblastima u 000 kn

Pitanja nabave znanstvenih časopisa za relativno male znanstvene zajednice kakva je u Hrvatskoj složenija su nego u velikim. Hrvatska znanost, s obzirom na društvene potrebe, posebno one u visokom obrazovanju izrazito je diversificirana i pokriva sva znanstvena područja pa i ona propulzivna, koja su na fronti svjetske znanosti. Relativno malom broju istraživača u pojedinim područjima stoji nasuprot ne samo jednaka potreba već i jednako pravo na znanstvene informacije.

Kriteriji za nabavu znanstvenih časopisa više su prilagođeni visini proračuna nego stvarnim potrebama pojedinih institucija, što je kao posljedicu imalo da veće znanstvene institucije sudjeluju prividno neproporcionalno u raspodjeli proračuna.

Slika 5 – Odnos prosječnih jediničnih cijena, broja naslova, institucija i proračuna u 000 kn po znanstvenim oblastima.

Pojava e-časopisa zahtijeva da se raspored naslova po knjižnicama znanstvenih institucija i fakulteta reorganizira na način koji će uvažiti kriterij po kojem sve članice znanstvene zajednice imaju jednako pravo na znanstvene informacije.

Naime, pretplata na tiskani oblik časopisa vrlo često donosi i "privilegiju" korištenja e-inačice naslova. To znači da institucija koja prima tiskani oblik ima pravo i na elektronsku verziju. Suočene s tom činjenicom knjižnice znanstvenih institucija i fakulteta, okupljene u podsustavima Sustava znanstvenih informacija, potaknule su formiranje radne grupe sa zadatkom koordinirane nabave i formiranja konzorcija (jednog ili više) s ciljem da

se, uvažavajući ekonomski trenutak znanosti u Hrvatskoj, za proračunska sredstva, nabave časopisi u tiskanom obliku i konzorcijalne verzije e-inačica tih naslova. Na taj bi se način putem knjižnica svim znanstvenim radnicima pod istim uvjetima omogućio dostup znanstvenim informacijama.

Ministarstvo znanosti i tehnologije, putem Povjerenstva za nabavu časopisa, pokrenulo je pregovore s tri izdavača znanstvenih časopisa koji po vrijednosti pretplate najviše sudjeluju u proračunu za nabavu. To su: Elsevier Science (35%), Springer Verlag (8,5%) i J. Wiley&Sons (8,5%).

Pregovori su krenuli od zahtjeva da se svim članicama konzorcija⁵ osigura *online* dostup elektronskim inačicama svih naslova koji se u tiskanom obliku pretplaćuju kroz proračun Ministarstva znanosti. U nastavku pregovora s prva dva izdavača postignuta je suglasnost da se u licencijski ugovor unesu svi elektronski časopisi tih izdavača odnosno slobodan pristup elektronskim kolekcijama časopisa ScienceDirect i SpringerLink.

Wiley kao izdavač ima drugačiji pristup marketiranju svojih elektronskih časopisa. Taj izdavač, nudi pretplatu na e-časopise kao osnovnu s popustom od 90% na tiskanu verziju. U takvoj situaciji potpisivanje licence na ukupnu kolekciju elektronskih časopisa bez detaljne analize stvarnih potreba za pojedinim naslovima bio bi nerazuman potez.

Ugovorene selekcije elektronskih časopisa

a) ScienceDirect

Slika 6 – Početna stranica kolekcije elektronskih časopisa ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com>

ScienceDirect omogućava pristup do 1200 naslova elektronskih časopisa izdavača Elsevier Science. Kolekcija je dizajnirana na način koji polazi od potreba krajnjeg korisnika za znanstvenim informacijama. ScienceDirect je od klasične baze podataka koja je nudila pristup člancima objavljenim u tiskanim inačicama prešao u pravu digitalnu knjižnicu dohvatljivu istraživaču na njegovom radnom mjestu. Unakrsnim povezivanjem s drugim informacijskim zbirkama i službama za apstraktiranje i indeksiranje dostupne su sekundarne informacije iz preko 10 000 naslova vodećih STM (science-technology-medicine) izdavača.

Među njima su svakako najznačajniji:

American Institute of Chemical Engineers
ASM International
Cell Press

⁵Konzorcij u ovoj fazi razvoja načina pretplate čine institucije koje imaju pretplatu na tiskanu verziju časopisa.

CRC Press
 Edition Scientifiques et Médicales Elsevier
 Elsevier
 Elsevier Current Trends
 Elsevier Science
 Excerpta Medica
 Gauthier-Villars
 JAI
 North Holland
 Pergamon
 TMS

Ono što je posebno važno kod korištenja ScienceDirecta, uz već spomenuto unakrsno povezivanje s drugim izvorima znanstvenih informacija, velika je fleksibilnost u korištenju i široki raspon usluga – od traženja informacija kroz ukupnu zbirku i zbirke drugih izdavača do potpunog personaliziranja informacijskih potreba i formiranja osobne liste časopisa za svakog pojedinog istraživača.

b) Springer Link

Slika 7 – Početna stranica zbirke elektronskih časopisa SpringerLink
<http://link.springer.de>; <http://link.springer-ny.com>

Baza podataka elektronskih časopisa Springer Link formirana je prije gotovo pet godina s namjerom da se ubrza protok znanstvenih informacija koje se distribuiraju kroz časopise izdavačke grupe Springer. Zbirka je smještena na tri servera – dva u Berlinu i jednom u New Yorku, što omogućava izbjegavanje "prometnih čepova" zbog velikog broja konkurentnih korisnika.

- baza sadržava 480 naslova digitaliziranih znanstvenih časopisa
- služba za bibliografske informacije obavještava korisnike o svim člancima u pripremi
- Springer Link povezan je s nizom službi za abstraktiranje i indeksiranje i informira korisnike o objavljenim radovima drugih izdavača
- organizirana je u 11 digitalnih knjižnica što skraćuje put do tražene informacije
- služba Online First omogućava dostupnost članka i prije nego li je on tiskan, a alerting usluga obavještava korisnika e-mailom u trenutku kada je članak on-line dostupan

c) EAL (Wiley and Sons)

Wiley Interscience je dinamična online baza podataka elektronskih časopisa s punim tekstom članaka i sadrži oko 300 vodećih znanstvenih, tehničkih medicinskih i stručnih časopisa.

Ministarstvo znanosti je potpisalo ugovor s JWS-om za pristup svim elektronskim časopisima koje pretplaćuje u tiskanom obliku. Time je osigurano da sve znanstvene institucije, nastavnici, istraživači i studenti imaju pristup do znanstvenih informacija i u onim časopisima koje pretplaćuju hrvatske znanstvene institucije, a u tiskanom obliku ih njihova knjižnica ne prima.

Slika 8 – Početna stranica zbirke elektronskih časopisa Wiley Interscience <http://www.interscience.wiley.com>

Jednako pravo na znanstvene informacije time je omogućeno svim članicama znanstvene zajednice. To su slijedeći naslovi:

- Advanced Functional Materials
- American Journal of Hematology
- American Journal of Human Biology
- American Journal of Industrial Medicine
- American Journal of Medical Genetics
- American Journal of Physical Anthropology
- Angewandte Chemie International Edition
- Applied Organometallic Chemistry
- Arthritis & Rheumatism
- Biopolymers
- Biotechnology & Bioengineering
- Cancer
- Chemical Engineering & Technology (CET)
- Chemie in unserer Zeit (Chiu)
- Chemie-Ingenieur-Technik (CIT)
- Chirality
- Clinical Anatomy
- Color Research & Application
- Communications On Pure & Applied Mathematics
- Contributions to Plasma Physics
- Cytometry
- Developmental Dynamics
- Diabetes/Metabolism: Research and Reviews
- Dyslexia
- Earthquake Engineering and Structural Dynamics
- Environmental and Molecular Mutagenesis
- European Journal of Immunology
- European Journal of Inorganic Chemistry
- European Journal of Lipid Science and Technology (formerly Fett/Lipid)
- European Journal of Organic Chemistry
- Feddes Repertorium
- Flavour and Fragrance
- Fortschritte der Physik/Progress of Physics
- Head & Neck: Journal for The Sciences & Specialties of The Head and Neck
- Heteroatom Chemistry
- Human Brain Mapping
- International Journal for Numerical and Analytical Methods in Geomechanics
- International Journal for Numerical Methods in Engineering
- International Journal for Numerical Methods in Fluids
- International Journal of Cancer

International Journal of Chemical Kinetics
 International Journal of Circuit Theory and Applications
 International Journal of Quantum Chemistry
 International Journal of Satellite Communications
 International Review of Hydrobiology
 Journal of Applied Econometrics
 Journal of Applied Polymer Science
 Journal of Cellular Physiology
 Journal of Chemometrics
 Journal of Clinical Ultrasound
 Journal of Forecasting
 Journal of Mass Spectrometry (Incorp Biological Mass Spectrometry)
 Journal of Medical Virology
 Journal of Morphology
 Journal of Neurobiology
 Journal of Pathology
 Journal of Pharmaceutical Sciences
 Journal of Physical Organic Chemistry
 Journal of Plant Nutrition and Soil Science/Zeitschrift fuer Pflanzenernaehrung
 Journal of Polymer Science (in Two Sections)
 Journal of Raman Spectroscopy
 Journal of Research in Science Teaching
 Journal of Surgical Oncology
 Journal of The Science of Food and Agriculture
 Lasers in Surgery and Medicine
 Macromolecular Chemistry and Physics
 Macromolecular Rapid Communications
 Macromolecular Symposia
 Macromolecular Theory and Simulations
 Magnetic Resonance in Chemistry
 Magnetic Resonance in Medicine
 Materials and Corrosion/Werkstoffe und Korrosion
 Mathematical Methods in The Applied Sciences
 Muscle and Nerve
 Nahrung/Food
 Naval Research Logistics: an International Journal
 Networks: an International Journal
 Neurourology and Urodynamics
 Particle & Particle Systems Characterization
 Pest Management Science (formerly: Pesticide Science)
 physica status solidi (a) applied research
 physica status solidi (b) basic research
 Prenatal Diagnosis
 Proteins: Structure, Function and Genetics
 Public Administration & Development
 Quality and Reliability Engineering International
 Quantitative Structure-Activity Relationships
 Rapid Communications in Mass Spectrometry
 Science Education
 Starch / Staerke
 Statistics in Medicine
 Strategic Management Journal
 Teratology
 The Anatomical Record
 The Journal of Comparative Neurology
 The Journal of Experimental Zoology
 The Prostate
 Yeast
 ZAMM-Zeitschrift fuer Angewandte Mathematik und Mechanik
 Zeitschrift fuer anorganische und allgemeine Chemie

Svi časopisi koje JWS stavlja na raspolaganje u bazi podataka, bez obzira na pretplatu dostupni su na nivou referalnih informacija.

Personalizirane stranice, definiranje i pohranjivanje osobnih profila za pretraživanje sastavni su dio i ovog, kao i svih suvremenih servisa elektronskih časopisa.

Ovdje treba spomenuti i "tekući", infrastrukturni projekt Ministarstva znanosti i tehnologije, Centar za online baze podataka, kojim se članovima znanstvene i akademske zajednice RH osigurava mrežni pristup komercijalnim bazama podataka. Projekt je pokrenut 1996. godine, kada je nabavljena i prva baza podataka Current Contents, a broj baza podataka povećava se svake godine (Stojanovski J., *Kem. Ind.*, **47** (1998), 377–380; Munić, J., *Kem. Ind.*, **48** (1999), 357–360; Pažur, I., *Kem. Ind.*, **49** (2000), 403–408). Baze su instalirane na poslužiocu <http://baze.irb.hr>, smještenom na Institutu "Ruđer Bošković". Osim osam do sada kupljenih baza, tijekom svibnja bit će dostupna još jedna – Web of Science.

Osim toga, treba spomenuti i informacijsku zbirku elektronskih časopisa EBSCO-a⁶ koja je dostupna znanstvenim institucijama u Hrvatskoj uključenim u međunarodni eIFL projekt koji u Hrvatskoj također podržava Ministarstvo znanosti. EBSCO baze podataka dostupne u okviru eIFL projekta podijeljene su prema pretežnom interesu korisnika:

Academic Search Elite

Obuhvaća preko 2 380 "full-text" primarnih časopisa i više od 3 000 indeksiranih i abstrahiranih časopisa od interesa za visoko školstvo i znanost te pokriva cijeli niz područja i disciplina kao što su: agronomija, antropologija, bankarstvo i financije, biološke znanosti, gospodarstvo, kemija i kemikalije, komunikacije i mediji, kompjutori, roba i usluge, ekonomija, obrazovanje, elektronika, energija, inženjerstvo, okoliš, dom i porodica, hrana i prehrana, zemljopis, zdravlje i medicina, povijest, jezici i lingvistika, pravo, bibliotekarstvo i informacijske znanosti, pomorstvo, glazba, filozofija, fizika, političke znanosti, psihologija, religije i teologija, trgovina i marketing, znanost i tehnologija, sociologija, sport i razonoda, turizam i dr.

Zbirka elektronskih časopisa neprekidno se nadopunjava novim naslovima i to iz područja prirodnih znanosti i medicine. Tako ova zbirka elektronskih časopisa od početne baze podataka za društveno-humanističke znanosti postaje interdisciplinarna baza podataka.

Poslovne informacije (Business Source Premier)

Ekstenzivna zbirka poslovnih i ekonomskih časopisa od 1990. do danas. Sadrži preko 1 320 "full-text" časopisa (npr. Harvard Business Review, Academy of Management Review i mnoge druge koji pokrivaju različita područja gospodarstva) te sažetke i indekse iz preko 2 000 naslova časopisa među kojima je The Wall Street Journal.

Novine (Newspaper Source Plus)

Više od 500 000 članaka iz preko 100 međunarodnih novina na engleskom jeziku. Uključuje "full-text" naslove kao što su Moscow Times, St. Petersburg Times i 112 drugih. Indekse i sažetke iz Wall Street Journal, USA Today od 1995. do danas te New York Times Magazine i New York Times Book Review.

Medicina (Comprehensive MEDLINE plus full-text)

Vodeća svjetska baza podataka za medicinu. Uključuje cijeli MEDLINE od 1966. do danas i "full-text" 80 vodećih časopisa iz medicine od 1990. do danas.

Nabavna politika se očigledno mijenja. Iako još uvijek ima puno problema, osobito u nepravodobnoj pretplati na časopise, uspostavio se bolji odnos između Ministarstva znanosti i tehnologije i znanstvene zajednice, u pravcu učinkovitije međusobne komunikacije.

⁶Radi informacija i uputa za registraciju obratiti se na e-mail adresu: ivan.mihel@zg.tel.hr